

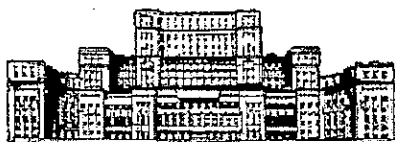

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

**DIRECȚIA PENTRU INFORMARE
PARLAMENTARĂ**

**COMBATEREA PRODUCERII, CONSUMULUI ȘI
TRAFICULUI DE DROGURI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

Studiu documentar

NOIEMBRIE 2001

CUPRINS

1. Introducere	2
2. Baza legală a preocupărilor comunitare în domeniul combaterii drogurilor	4
3. Strategia globală a Uniunii Europene în lupta împotriva drogurilor	7
3.1. Planul de acțiune comunitară pentru perioada 2000-2004	9
4. Instituții și organisme comunitare implicate în combaterea drogurilor	11
4.1. Comisia Europeană – Direcția Generală Justiție și Afaceri Interne	11
4.2. Consiliul Uniunii Europene – Grupul Orizontal “Droguri”	12
4.3. Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie. Rețeaua REITOX.	12
4.4. Biroul European de Poliție - Europol	14
5. Realizări ale Uniunii Europene în combaterea drogurilor. Programe de acțiune și reglementări specifice	16
5.1. Lupta împotriva traficului de droguri	16
5.2. Lupta împotriva producerii de droguri	18
5.3. Lupta împotriva toxicomaniei	19
6. Cooperarea internațională în lupta împotriva drogurilor	21
6.1. Cooperarea cu țările din Europa Centrală și de Est candidate la aderare	22
6.2. Parteneriatul euro-mediteranean	24
6.3. Cooperarea cu țări din fosta U.R.S.S.	24
6.4. Cooperarea cu țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Programul Nord-Sud.	25
6.5. Cooperarea cu țări industrializate și cu organizații internaționale	26

1. Introducere

Consumul de droguri reprezintă una dintre problemele sociale grave cu care se confruntă societatea contemporană. Acesta conduce la instalarea dependenței, devenind sursă de suferință, îmbolnăviri, sărăcie, excludere socială, șomaj, etc. pentru numeroase persoane, în special pentru tineri. Este afectată negativ nu numai viața acestor persoane, ci și a familiilor sau a comunităților din care fac parte. Mai mult, consumul determină amplificarea traficului ilegal de droguri, ca parte importantă a activităților crimei organizate, punând în pericol ordinea socială și economică într-un anumit teritoriu național sau chiar în zone geografice mai extinse.

În fața acestui flagel cu implicații multiple, exercitarea unei acțiuni de combatere este neapărat necesară. Eforturile trebuie întreprinse, pe de o parte, pentru o mai bună înțelegere a fenomenului drogurilor și a cauzelor care îl determină, iar, pe de altă parte, pentru dezvoltarea unei strategii globale de acțiune.

Începând cu anii '80, Uniunea Europeană s-a angajat ferm în lupta împotriva drogurilor, în calitate de coordonator și susținător al acțiunilor statelor membre, în condițiile respectării principiului subsidiarității. Tratatul de la Maastricht (1993), a inclus, pentru prima dată, lupta împotriva drogurilor într-un tratat al Uniunii Europene. Conform acestuia, lupta împotriva drogurilor a devenit unul dintre angajamentele Uniunii Europene, pentru îndeplinirea căruia au fost consolidate politicile comunitare existente, în particular cele privind sănătatea publică și traficul transfrontalier de stupefiante.

Prevederile Tratatului de la Maastricht au avut ca efect abordarea globală a fenomenului drogurilor, în context european și internațional, și concertarea eforturilor statelor membre, sub coordonarea instituțiilor comunitare (Comisia Europeană și Consiliul Uniunii Europene), pentru combaterea acestuia. Deși acordul asupra problemelor de rezolvat și coordonarea europeană a acțiunilor și măsurilor întreprinse au fost și sunt importante, rolul hotărâtor în transpunerea lor în practică îl au statele membre, împreună cu autoritățile naționale, regionale și locale.

Cele mai importante aspecte ale luptei împotriva drogurilor s-au desfășurat și se desfășoară în cadrul relațiilor comerciale, al cooperării cu alte țări, organizații internaționale și neguvernamentale, precum și prin acțiuni de prevenire a toxicomaniei, formare profesională și colaborare cu specialiști și organisme care acordă ajutor persoanelor afectate de consumul de droguri. Uniunea Europeană contribuie, prin măsurile și inițiativele sale, la sensibilizarea populației în legătură cu fenomenul drogurilor, informarea

directă și implicarea tuturor – tineri, părinți, profesori, asistenți sociali, medici, polițiști, magistrați, responsabili politici – în lupta împotriva drogurilor.

La nivel comunitar, lupta împotriva drogurilor s-a materializat prin: adoptarea de reglementări împotriva producerii și a traficului de droguri, derularea unor planuri plurianuale de acțiune, inițiative pentru prevenirea toxicomaniei și informarea populației în legătură cu efectele nocive ale consumului de droguri. Pentru evaluarea corectă a amplitudinii fenomenului în Uniunea Europeană, colectarea datelor de interes privind consumul, traficul și efectele drogurilor în statele membre, în anul 1995 a fost înființat Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT). Acesta, în colaborare cu Europol – Biroul European de Poliție, care are atribuții speciale în combaterea traficului de droguri –, contribuie la realizarea unui schimb rapid de informații între Comisia Europeană, autoritățile din statele membre, organizațiile neguvernamentale și alte organisme europene și internaționale – cu care Uniunea Europeană cooperează în lupta împotriva drogurilor.

Tratatul de la Amsterdam (1999) a reiterat angajamentul și competențele Uniunii Europene în lupta împotriva drogurilor. Ca urmare, responsabilii europeni au elaborat o strategie globală, integrată și echilibrată în materie de droguri și un nou plan de acțiune comunitară, pentru perioada 2000-2004. Reafirmând caracterul prioritar al luptei împotriva drogurilor desfășurată la nivel european și internațional, planul de acțiune al Uniunii Europene propune ca obiective principale reducerea cererii și a ofertei de droguri și preconizează realizarea unui schimb de date fiabile și întărirea cooperării internaționale.

În cadrul planului de acțiune al Uniunii Europene pentru perioada 2000-2004, este considerată ca prioritate intensificarea luptei împotriva drogurilor în țările candidate la aderare. Uniunea Europeană promovează, în prezent, cooperarea cu aceste țări în vederea pregătirii lor pentru aderare și din punct de vedere al exigențelor privind lupta împotriva drogurilor. Concret, Comunitatea acordă asistență financiară țărilor candidate pentru adoptarea acquis-ului comunitar referitor la droguri și sprijină participarea acestora la inițiativele de cooperare internațională și la acțiunile desfășurate în colaborare cu OEDT și Europol pentru combaterea consumului și traficului de stupefiante.

Acțiunile împotriva drogurilor nu se opresc la frontierele Uniunii Europene. Pentru combaterea consumului, producerii și traficului de stupefiante, Uniunea Europeană cooperează cu țări din alte regiuni ale lumii (Asia, America Latină, Africa), precum și cu grupuri regionale și organisme internaționale. Dialogul politic, asistența tehnică și financiară, acordurile comerciale, programele de dezvoltare regională, cooperarea în materie de justiție și afaceri interne reprezintă instrumentele care sunt utilizate de către Uniunea Europeană pentru abordarea internațională a luptei împotriva drogurilor.

2. Baza legală a preocupărilor comunitare în domeniul combaterii drogurilor

Statele membre ale Uniunii Europene au intensificat colaborarea lor în lupta împotriva toxicomaniei și a traficului de droguri începând cu a doua jumătate a anilor '80. Tratatul de la Maastricht (1993) extinde, pentru prima dată, competențele Uniunii Europene și în domeniul drogurilor și furnizează baza legală pentru o cooperare mai strânsă a statelor membre pentru combaterea acestui flagel.

În prezent, baza legală a preocupărilor comunitare în lupta împotriva drogurilor este reprezentată de prevederile Tratatului de la Amsterdam (1999) referitoare la:

- a) *prevenirea toxicomaniei* – art. 152 privind sănătatea publică – Titlul XIII al Tratatului instituind Comunitatea Europeană – Tratatul CE;
- b) *lupta împotriva traficului ilegal de droguri* – obiectiv formulat în cadrul Titlului VI (“Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală”) al Tratatului asupra Uniunii Europene – Tratatul UE;
- c) *cooperarea internațională* – prevăzută în cadrul Titlului V (“Politica externă și de securitate comună”), al Tratatului UE.

a) Articolul 152 (1) din Tratatul CE (Amsterdam, 1999) stipulează că:

- “Un înalt nivel de protecție a sănătății umane trebuie să fie asigurat prin definirea și punerea în aplicare a tuturor politicilor și acțiunilor Comunității”. Această prevedere implică integrarea priorităților de sănătate publică în toate politicile și acțiunile Comunității, cum sunt, de exemplu, programele pentru tineri, programele de cercetare și programele de acțiune în domeniul social.

- “Acțiunea Comunității, care completează politicile naționale, trebuie îndreptată spre îmbunătățirea sănătății publice și prevenirea maladiilor și afecțiunilor umane și a cauzelor care periclitează sănătatea umană. Această acțiune cuprinde lupta contra marilor flageluri, promovând cercetarea privind cauzele care le provoacă, transmiterea și prevenirea lor, precum și informarea și educarea în materie de sănătate”. Chiar dacă tratatul nu singularizează drogurile ca flagel major, acesta rămâne o prioritate a acțiunilor comunitare în materie de sănătate publică.

- “Comunitatea completează acțiunea statelor membre în vederea reducerii efectelor nocive ale drogurilor asupra sănătății, inclusiv prin informare și prevenire”. Reducerea efectelor nocive ale drogurilor asupra

sănătății apare deci ca un nou obiectiv al cooperării între statele membre, în paralel cu cooperarea tradițională în ceea ce privește prevenirea.

Conform articolului 152 (3), “Comunitatea și statele membre trebuie să favorizeze cooperarea cu terțe țări și organizații internaționale competente în materie de sănătate publică”, inclusiv în ceea ce privește reducerea efectelor nocive ale drogurilor.

Articolul 152 (4) prevede că, la propunerea Comisiei Europene și după consultarea Comitetului Economic și Social și a Comitetului Regiunilor, Consiliul Uniunii Europene poate adopta, cu majoritate calificată, o serie de măsuri privind stimularea protejării și îmbunătățirii sănătății publice (inclusiv prin prevenirea toxicomaniei).

b) Tratatul de la Amsterdam furnizează, de asemenea, un nou cadru legal pentru cooperarea statelor membre în materie de luptă contra traficului ilegal de droguri. Obiectivul vizat în articolul 29 al Tratatului UE (Titlul VI), de a asigura europenilor un nivel ridicat de protecție într-un “spațiu de libertate, securitate și justiție”, constituie principalul element novator al Tratatului. Acest obiectiv trebuie să fie atins prin măsuri și acțiuni adecvate de prevenire și combatere a “crimei, organizate sau de alt fel, mai ales a (...) traficului ilegal de droguri...”. În acest scop se are în vedere:

- o cooperare mai strânsă între forțele de poliție, autoritățile vamale și alte autorități competente, în mod direct sau prin intermediul Europol-ului;
- o cooperare mai strânsă între autoritățile judiciare și alte autorități competente ale statelor membre;
- armonizarea prevederilor de drept penal ale statelor membre.

Conform articolului 34, Comisia împarte cu statele membre dreptul de inițiativă în toate domeniile vizate de Titlul VI. Hotărârile sunt adoptate de către Consiliul Uniunii Europene, cu unanimitate de voturi. Pozițiile comune și convențiile sunt completate cu noi instrumente:

- hotărârea-cadru (liant pentru statele membre în ceea ce privește rezultatul scontat, dar lăsând la latitudinea acestora forma și mijloacele de acțiune) – cu scopul armonizării legislației statelor membre;
- hotărârea (obligatorie, dar neantrenând nici un efect direct) – pentru orice scop în conformitate cu obiectivele Titlului VI, exceptând armonizarea legislației statelor membre.

Tratatul fixează un număr de obiective pentru cooperarea organelor de poliție și judiciare, care sunt, în aceeași măsură, direcții de explorare pentru intensificarea luptei contra drogurilor - în cadrul și cu ajutorul Europolului (care, în conformitate cu articolul 30, paragraful 2, are un rol particular de susținere și coordonare a acțiunilor de cooperare între serviciile abilitate) și al Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie. Consiliul Uniunii Europene adoptă măsuri pentru favorizarea cooperării și îndeplinirea acestor

obiective, statuând în unanimitate, la inițiativa oricărui stat membru sau a Comisiei.

Articolul 31, aliniatul e), prevede adoptarea progresivă a măsurilor care introduc reguli minime relative la elementele constitutive ale infracțiunilor penale și la sancțiunile aplicabile în domeniul crimei organizate, terorismului și al traficului de droguri.

Articolul 35 întărește rolul Curții Europene de Justiție, potrivit căruia aceasta are competența de a statua asupra validității și interpretării hotărârilor adoptate în conformitate cu prevederile Titlului VI. Totodată, Curtea Europeană de Justiție nu are competențe pentru examinarea validității sau a proporționalității operațiunilor desfășurate de către poliție sau alte servicii abilitate.

Rolul Parlamentului European este întărit potrivit articolului 39, acesta trebuind să prezinte avizul său înaintea adoptării hotărârilor-cadru, hotărârilor și convențiilor relative la activitățile ce decurg din Titlul VI.

Articolul 40 prevede posibilitatea instaurării unei cooperări mai strânse între statele membre, cu condiția de a respecta competențele Comunității și obiectivele stabilite prin Titlul VI și de a permite Uniunii Europene să devină mai repede un spațiu de libertate, securitate și justiție. În aceste condiții, Consiliul poate autoriza instaurarea unei cooperări mai strânse, statuând cu majoritate calificată, la cererea statelor membre interesate și după ce a invitat Comisia să prezinte avizul său. Totuși, dacă un stat membru declară că, din rațiuni importante de politică națională, are intenția să se opună acordării unei autorizații hotărâte cu majoritate calificată, procedura de votare nu mai are loc.

c) În ceea ce privește cooperarea internațională în domeniul drogurilor, Tratatul de la Amsterdam nu prevede noi instrumente, altele decât cele stipulate în tratatul anterior. Cooperarea internațională se realizează prin acțiuni și poziții comune, conform articolelor 14 și respectiv, 15, Titlul V. Comunitatea Europeană a recunoscut importanța problemelor generate de droguri pentru politica externă, desfășurând două categorii de acțiuni:

- acțiuni multilaterale, grație susținerii active a politicilor globale, întăririi strategiilor instituțiilor Națiunilor Unite și funcționării eficiente a organismelor neoficiale;

- acțiuni bilaterale și regionale, mai ales prin intermediul a trei instrumente de cooperare cu țări terțe, în cadrul clauzelor antidrog introduse în acordurile încheiate între Uniunea Europeană și aceste state: dialogul politic, politica comercială și asistența financiară și tehnică.

3. Strategia globală a Uniunii Europene în lupta împotriva drogurilor

După participarea la Conferința de la Viena consacrată drogurilor (1987)¹ și semnarea Convenției O.N.U. contra traficului ilicit de stupefiante și de substanțe psihotrope (1988), angajamentul Comunității Europene în lupta contra drogurilor a devenit evident, materializându-se printr-o susținere financiară importantă² și adoptarea primelor reglementări comunitare referitoare la produsele chimice utilizate în fabricarea unor stupefiante³ (denumite "precursori" ai drogurilor) și la spălarea banilor⁴. Statele membre, la rândul lor, au procedat la luarea de măsuri care să susțină efortul comunitar, acționând la nivel de comunități locale, administrații regionale, autorități naționale și cooperând activ pe plan internațional.

Complexitatea preocupărilor pentru combaterea fenomenului drogurilor și confruntarea cu implicațiile sociale ale răspândirii toxicomaniei au impus elaborarea unei strategii comunitare în domeniu. Această strategie, caracterizată printr-o abordare coerentă și coordonată a tuturor activităților consacrate combaterii drogurilor, a fost transpusă în practică prin intermediul planurilor plurianuale de acțiune, după anul 1990. Astfel, la sfârșitul anului 1990, a fost adoptat primul plan de acțiune comunitară în lupta contra drogurilor (1991-1994). În anul 1994, a fost elaborat un nou plan pentru perioada 1995-1999, care ținea cont de competențele Uniunii și posibilitățile de acțiune create prin Tratatul de la Maastricht.

Planurile de acțiune au avut ca principale obiective:

- reducerea cererii (prin acțiuni de prevenire și măsuri relative la consumul de droguri);
- reducerea ofertei (fiind vizate rețelele de traficanți și problemele conexe);
- promovarea cooperării internaționale;
- concertarea cunoștințelor și schimbul de informații între autorități, organisme competente, profesioniști în domeniu, etc.

¹ Conferința de la Viena privind traficul ilicit de stupefiante și de substanțe psihotrope (1987).

² În anul 1987 au fost alocate primele fonduri din bugetul european pentru susținerea cooperării internaționale pentru combaterea drogurilor, în valoare de 5,5 milioane Ecu.

³ Reglementarea (CEE) nr. 3677/90, referitoare la măsurile pe care trebuie să le ia Comunitatea pentru a împiedica deturnarea anumitor substanțe către fabricarea ilicită de stupefiante sau de substanțe psihotrope.

⁴ Directiva 91/308/CEE, relativă la prevenirea utilizării sistemului financiar pentru spălarea banilor.

În cadrul Consiliului European de la Viena, din 11-12 decembrie 1998, șefii de stat și de guvern au cerut elaborarea unei noi strategii integrate și echilibrate în materie de droguri, în contextul prevederilor Tratatului de la Amsterdam. Ca urmare, la 6 decembrie 1998, Consiliul Uniunii Europene a adoptat **Strategia Uniunii Europene în materie de luptă contra drogurilor pentru perioada 2000-2004**, strategie aprobată, ulterior, de către Consiliul European de la Helsinki (10-11 decembrie 1998).

Reafirmând caracterul prioritar al luptei contra drogurilor - desfășurată atât în interiorul Uniunii, cât și în exteriorul acesteia (prin acțiuni la nivel de politică externă) -, strategia reiterează ca principale obiective reducerea cererii și a ofertei (de droguri) și insistă asupra necesității unei cooperări internaționale și a unei informări, evaluări și coordonări eficiente la toate nivelurile.

Strategia stabilește: i) unsprezece obiective generale și ii) șase obiective speciale, pe care Uniunea Europeană trebuie să le îndeplinească prin intermediul planului de acțiune, în perioada 2000-2004.

i) Obiectivele generale sunt:

- menținerea luptei împotriva drogurilor ca prioritate majoră a Uniunii Europene;
- evaluarea acțiunilor desfășurate (la mijlocul perioadei, în anul 2002);
- continuarea abordării echilibrate a luptei împotriva drogurilor;
- acordarea unei importanțe crescute prevenirii toxicomaniei, reducerii cererii de droguri ca și reducerii consecințelor nefaste ale toxicomaniei;
- întărirea luptei contra traficului de droguri și intensificarea cooperării polițienești între statele membre;
- încurajarea cooperării între diferite servicii interesate și a participării societății civile;
- utilizarea tuturor posibilităților oferite prin Tratatul de la Amsterdam, în particular, articolul 31, aliniatul e), care prevede introducerea de reguli minime relative la elementele constitutive ale infracțiunilor penale și la sancțiunile aplicabile în domeniul traficului de droguri;
- asigurarea colectării și difuzării de date fiabile și comparabile privind drogurile în Uniunea Europeană;
- integrarea progresivă a țărilor candidate și intensificarea cooperării internaționale;
- promovarea cooperării internaționale, pe baza principiilor UNGASS⁵;
- asigurarea resurselor financiare necesare transpunerii în practică a strategiei.

⁵ UNGASS – Adunarea Generală a O.N.U. consacrată drogurilor (*U.N. General Assembly Special Session on Drugs*), desfășurată la New York, în iunie 1998.

ii) Obiectivele speciale sunt:

- diminuarea semnificativă, în termen de cinci ani, a prevalenței consumului de droguri ilicite;
- diminuarea efectelor nocive ale drogurilor pentru sănătate;
- sporirea numărului de toxicomani tratați cu succes;
- reducerea disponibilităților de droguri ilicite;
- scăderea numărului de infracțiuni legate de droguri;
- reducerea semnificativă a practicilor de spălare a banilor și a traficului de produse chimice folosite la fabricarea stupefiantelor.

3.1. Planul de acțiune comunitară pentru perioada 2000-2004

Comisia Europeană a prezentat, la 26 mai 1999, **Planul de acțiune al Uniunii Europene în materie de luptă contra drogurilor (2000-2004)**, în Comunicarea COM(1999) 239 final. Planul a fost aprobat, ulterior, de către Consiliul European de la Feira (19-20 iunie 2000).

Planul de acțiune transpune strategia antidroguri aprobată la Helsinki în activități concrete, detaliate și definește clar măsurile care trebuie luate de către instituțiile comunitare și statele membre, în perioada 2000-2004. Pentru a garanta eficiența planului, Comisia preconizează o abordare globală, pluridisciplinară și integrată a luptei contra drogurilor, ținând cont de complexitatea aspectelor care trebuie avute în vedere: sociale, sanitare, legătura între consumul de droguri și infracționalitate, interdependența între cererea și oferta de droguri, parteneriatul cu țările producătoare pentru reducerea ofertei și sprijinirea dezvoltării economice a acestora.

Planul de acțiune pentru perioada 2000-2004 stabilește următoarele priorități:

- lupta contra consumului și producerii de canabis, amfetamine și ecstasy;
- realizarea unor proiecte integrate de combatere a delincvenței juvenile, mai ales în mediul urban - în legătură cu traficul și consumul de droguri;
- acțiuni în materie de sănătate, excludere socială, ș.a.;
- pregătirea pentru extindere, prin participarea țărilor candidate la programele comunitare în domeniul toxicomaniei și la acțiunile specifice din cadrul programului Phare.

Planul se concentrează asupra a cinci domenii de intervenție, pentru care sunt vizate acțiuni specifice. Aceste domenii sunt:

1. *Informarea*. Strategia globală necesită informații fiabile pentru evaluarea sistematică a naturii și amplitudinii consumului de droguri și a

consecințelor acestuia (obținute prin rețeaua REITOX⁶ a OEDT sau prin cooperarea OEDT cu alte organisme europene) și cunoștințe dobândite ca urmare a activităților de cercetare și educare desfășurate anterior;

2. *Reducerea cererii de droguri.* Măsurile urmăresc diminuarea consumului de droguri în rândul tinerilor sub 18 ani și a numărului deceselor provocate de toxicomanie. Se au în vedere: acțiuni în materie de sănătate publică, educare și sensibilizare (prin campanii de informare); abordarea de noi teme de cercetare (în cadrul celui de-al cincilea program-cadru pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și demonstrare – 1998-2002), pentru studierea consecințelor consumului de droguri și punerea la punct a unor terapii mai eficiente; efectele consumului de droguri asupra comportamentului și, în particular, dopajul în sport.

3. *Reducerea traficului ilicit de narcotice și de substanțe psihotrope.* Referitor la deturnarea utilizării precursorilor și a substanțelor psihotrope, pentru a fi eficient, controlul trebuie efectuat asupra unor produse bine stabilite. Convenția ONU împotriva traficului ilicit de stupefiante (1988) nominalizează 22 de astfel de substanțe. Conform planului de acțiune, substanțele care nu sunt nominalizate în Convenție, dar se încadrează în categoria celor menționate anterior, trebuie să facă obiectul unei “supravegheri speciale”, realizată în cooperare cu industria.

În strânsă legătură cu traficul ilicit de stupefiante, practicile de spălare a banilor constituie un alt subiect de interes al preocupărilor comunitare. Astfel, Comisia intenționează să extindă domeniul de aplicabilitate al directivei din anul 1991 (Directiva 91/308/CEE, relativă la prevenirea utilizării sistemului financiar pentru spălarea banilor). De asemenea, o serie de acțiuni internaționale sunt desfășurate în cadrul programelor Phare și TACIS.

În cadrul planului, o atenție specială este acordată drogurilor sintetice, atât prin măsuri de reglementare, cât și prin cooperarea la nivel de Uniune Europeană sau la nivel internațional.

Planul prevede, de asemenea, măsuri pe termen scurt și mediu pentru stabilirea unui spațiu de libertate, securitate și de justiție.

4. *Cooperarea internațională.* Acțiunile se desfășoară pe baza planurilor naționale și/sau regionale și sunt conduse conform principiilor de: responsabilitate împărțită, integrare a controlului drogurilor în principalele politici de dezvoltare și respectare a drepturilor omului. Principalele regiuni de interes sunt: țările candidate la aderare, America Latină, zona Caraibe, Asia Centrală, țările mediteraneene (în particular, Maroc), Africa și Asia. Nu este neglijată nici intensificarea cooperării cu țările industrializate, în cadrul unor forumuri internaționale (de exemplu, G8), sau cooperarea cu organizații

⁶ REITOX - Rețeaua europeană de informare privind drogurile și toxicomania

internaționale (OMS⁷, PNUCID⁸). Obiectivul este promovarea dialogului și implementarea unor programe integrate și/sau regionale.

5. *Coordonarea*: Măsurile legislative și reglementările specifice sunt diferite în funcție de aspectul sub care este abordat fenomenul drogurilor (din punct de vedere al sănătății, al implicațiilor sociale, al legăturii cu infracționalitatea, etc.). Planul de acțiune acordă o importanță deosebită coordonării comunitare, care trebuie să implice toate instituțiile și organismele Uniunii Europene, mai ales în ceea ce privește toxicomania.

Elementul de noutate al planului de acțiune pentru perioada 2000-2004, este **evaluarea** politicilor, măsurilor și acțiunilor promovate de Uniunea Europeană în materie de luptă contra drogurilor, evaluare care trebuie efectuată de către Comisie, prin intermediul unor experți independenți, în două etape: la mijlocul perioadei acoperite de planul de acțiune (2002) și la sfârșitul acesteia.

Măsurile pentru facilitarea evaluării planului de acțiune au fost prezentate, deja, de către Comisia Europeană, la 8 iunie 2001, în cadrul Comunicării privind punerea în aplicare a planului de acțiune antidroguri al Uniunii Europene (2000-2004) – COM(2001) 301 final.

Evaluarea depinde, în mare măsură, de informațiile furnizate de către OEDT și Europol, care au înființat, la rândul lor, grupuri de lucru pe “criterii de evaluare a impactului”. Comunicarea Comisiei propune, ca instrument de evaluare a progresului realizat în aplicarea planului, un tablou detaliat de desfășurare a acțiunilor. Pentru fiecare activitate prevăzută în plan, în acest tablou se înregistrează: stadiul realizării acțiunii, calendarul desfășurării și gradul de prioritate.

4. Instituții și organisme comunitare implicate în combaterea drogurilor

4.1. Comisia Europeană – Direcția Generală Justiție și Afaceri Interne

Direcția Generală de Justiție și Afaceri Interne a Comisiei Europene (DG JAI) răspunde de coordonarea activităților serviciilor Comisiei implicate în diferitele aspecte ale luptei contra drogurilor, referitoare la: prevenire, educare, cercetare, sănătate, formare profesională, controlul produselor utilizate în fabricarea drogurilor, spălarea banilor, poliție, vamă, cooperare judiciară și cooperare internațională. De asemenea, DG JAI este responsabilă și de

⁷ Organizația Mondială a Sănătății

⁸ Programul Națiunilor Unite pentru Controlul Internațional al Drogurilor

coordonarea implementării de către Comisie a planului de acțiune în materie de luptă contra drogurilor al Uniunii Europene pentru perioada 2000-2004.

Această coordonare este esențială pentru asigurarea unei abordări globale, integrate și echilibrate a fenomenului drogurilor, în conformitate cu strategia antidroguri a Uniunii Europene aprobată de Consiliul European de la Helsinki. În egală măsură, coordonarea este importantă pentru coerența pozițiilor Comisiei în diferite forumuri europene și internaționale care abordează problema drogurilor. În acest scop, DG JAI administrează un grup interdepartamental privind drogurile.

4.2. Consiliul Uniunii Europene – Grupul Orizontal “Droguri”

Grupul Orizontal “Droguri” al Consiliului Uniunii Europene a fost înființat în anul 1997 de către COREPER⁹ (Comitetul reprezentanților permanenți ai statelor membre pe lângă Uniunea Europeană), pentru a supraveghea și coordona toate preocupările relative la droguri și la lupta împotriva drogurilor. În acest sens, Grupul întocmește un raport pentru COREPER care, apoi, este prezentat Consiliului Uniunii Europene. DG JAI reprezintă Comisia Europeană în Grupul Orizontal “Droguri”.

În sprijinul realizării unei cât mai bune coordonări a inițiativelor comunitare și ale statelor membre promovate în diferite regiuni, în cadrul Grupul Orizontal “Droguri” funcționează grupuri informale specifice. Astfel de grupuri informale de coordonare au fost create pentru: regiunea Caraibe, America Latină și Asia Centrală.

4.3. Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie. Rețeaua REITOX.

Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT) a fost creat oficial prin Reglementarea Consiliului Uniunii Europene nr. 302/93, adoptată la 8 februarie 1993 și a devenit operațional la începutul anului 1995. Sediul său se află la Lisabona. Rolul OEDT este de a furniza Comisiei și statelor membre date fiabile pentru evaluarea fenomenului drogurilor și toxicomaniei și a consecințelor acestora la nivel european. Observatorul

⁹ COREPER – Comitetul Reprezentanților Permanenți, compus din reprezentanții permanenți ai statelor membre la Bruxelles și din adjuncții lor, care se reunește săptămânal pentru a pregăti lucrările Consiliului Uniunii Europene. Acest Comitet supraveghează și coordonează activitatea a circa 250 de comitete și grupuri de lucru (printre care se află și Grupul Orizontal “Droguri”), compuse din funcționari ai statelor membre, care pregătesc din punct de vedere tehnic dosarele de interes și le prezintă COREPER și apoi Consiliului.

lucrează exclusiv în domeniul informării. DG JAI coordonează relațiile Comisiei Europene cu OEDT.

Organizarea și metodele de lucru ale OEDT respectă caracterul obiectiv al rezultatelor cercetate, de exemplu, comparabilitatea surselor și a metodologiilor relative la informarea asupra drogurilor. Atribuțiile sale sunt:

- colectarea și analizarea datelor existente (comunicate de către statele membre sau provenind din surse comunitare – anchete, studii, reuniuni, sisteme de documentare și alte modalități de realizare a schimburilor de informații);
- îmbunătățirea metodologiei de comparare a datelor – prin elaborarea de “indicatori”, pe care OEDT îi poate recomanda pentru a fi respectați, și facilitarea constituirii unor baze de date;
- asigurarea difuzării datelor – pentru a fi puse la dispoziția Comunității, statelor membre, altor țări și organizațiilor internaționale, mai ales prin publicarea unui raport anual;
- cooperarea cu organisme și organizații europene și internaționale și cu terțe țări și integrarea datelor culese din statele membre în programe internaționale mai extinse de supraveghere și control al drogurilor.

Informațiile culese de către OEDT se referă la câteva domenii prioritare, și anume:

- cererea de droguri și reducerea acesteia;
- strategiile și politicile naționale și comunitare (în particular: politici, planuri de acțiune, reglementări, activități și acorduri internaționale, comunitare și bilaterale);
- cooperarea internațională și geopolitică privind oferta de droguri, în special: programe de cooperare, informare privind țările producătoare sau de tranzit al drogurilor;
- controlul comerțului cu stupefiante, substanțe psihotrope și produse folosite la fabricarea drogurilor;
- implicațiile fenomenului drogurilor pentru țările producătoare, consumatoare și de tranzit, în limita domeniilor acoperite prin Tratatul de la Amsterdam, mai ales în ceea ce privește spălarea banilor.

Comisia furnizează Observatorului informațiile și datele statistice, de care dispune în virtutea competențelor sale, pentru a fi difuzate.

Observatorul dispune de o rețea informatizată, constituind infrastructura colectării și schimbului de informații și de documentație, denumită **“Rețeaua europeană de informare privind drogurile și toxicomania” – REITOX.**

Rețeaua REITOX leagă OEDT cu așa-numitele “puncte focale” – 15 în statele membre și unul instalat la sediul Comisiei Europene, la care s-a adăugat,

în anul 2000, un altul în Norvegia. Aceste puncte focale permit un transfer cu dublu sens al informațiilor:

- flux de informații “ascendent” – de la statele membre (sau, în cazul Comisiei Europene, de la diferitele direcții care au competențe în lupta antidrog) către OEDT, unde informațiile sunt colacionate, analizate și difuzate;
- flux de informații “descendent” – de la nivel european, prin intermediul OEDT și al punctelor focale, către guvernele și organizațiile neguvernamentale din statele membre.

În cadrul REITOX, comunicarea este realizată atât prin mijloace computerizate¹⁰, cât și prin mijloace tradiționale.

Cea mai importantă realizare a OEDT este Raportul anual privind stadiul fenomenului drogurilor în Uniunea Europeană, document care oferă informații referitoare la:

- amploarea consumului de droguri pentru ansamblul populației europene, formele de toxicomanie în anumite grupuri sociale, contactele toxicomanilor cu sectoarele de sănătate (pentru tratament), asistența socială, modalitățile de aprovizionare cu droguri, etc.;
- informații privind: diferitele moduri prin care organismele abilitate din statele membre încearcă să diminueze consumul și traficul de droguri, problemele conexe și acțiunea Uniunii Europene în domeniu;
- sursele de informare și centrele de documentare naționale și internaționale și realizarea schimbului de informații.

Prin Reglementarea Consiliului Uniunii Europene nr. 2220/2000, adoptată la 28 septembrie 2000, OEDT a fost abilitat să implementeze proiecte de asistență structurală și tehnică, în domeniul sistemelor de informare privind drogurile, și în țările candidate la aderare care doresc să participe la activitățile sale.

La nivel internațional, OEDT cooperează cu: PNUCID, OMS, Grupul Pompidou al Consiliului Europei, Interpol și Europol.

4.4. Biroul European de Poliție - Europol

Biroul European de Poliție – Europol – este instituția care se ocupă de prelucrarea informațiilor referitoare la activitățile infracționale în cadrul Uniunii Europene. Obiectivul său constă în îmbunătățirea eficienței serviciilor competente ale statelor membre și a cooperării acestora în ceea ce privește

¹⁰ Adresa Internet a OEDT este : <http://www.emcdda.org> .

prevenirea și combaterea formelor grave ale crimei organizate internaționale. Misiunea sa este de a aduce o contribuție semnificativă la acțiunile întreprinse de către Uniunea Europeană în domeniul aplicării legii în cazuri de manifestare a crimei organizate, concentrându-și eforturile asupra organizațiilor și rețelelor crimei organizate.

Crearea Europol-ului a fost prevăzută prin Tratatul de la Maastricht. Sediul său a fost stabilit la Haga (Olanda) și și-a început activitatea la 3 ianuarie 1994, sub forma "Unității Droguri Europol", având inițial atribuții numai în domeniul luptei împotriva drogurilor.

În prezent, cadrul legal al funcționării acestei instituții este asigurat de Convenția Europol, care a fost ratificată de toate statele membre și a intrat în vigoare la 1 octombrie 1998. Urmare a Convenției Europol, la 1 iulie 1999, Unitatea Droguri Europol a fost înlocuită cu Europol. Activitatea sa a fost extinsă treptat asupra mai multor domenii ale infracționalității: traficul de stupefiante, imigrația clandestină, traficul de mașini furate, traficul de persoane, pornografia infantilă, falsificarea banilor și a altor mijloace de plată, traficul de materiale nucleare și radioactive, terorism, spălarea banilor.

Europol-ul intervine pentru susținerea acțiunilor în cazul în care există o organizație sau structură a crimei organizate, iar două sau mai multe state membre sunt afectate.

Sprijinul acordat statelor membre se concretizează în:

- facilitarea schimbului de informații, în concordanță cu legislația națională, între ofițerii de legătură Europol – detașați pe lângă Europol de către statele membre, în calitate de reprezentanți ai serviciilor naționale (poliție, vamă, jandarmerie, servicii de imigrare, etc.);
- furnizarea de analize operaționale în sprijinul operațiunilor efectuate de către statele membre;
- furnizarea de rapoarte strategice și de analize privind activitățile infracționale, întocmite pe baza informațiilor obținute prin mijloace proprii și a celor primite din partea statelor membre sau a altor surse;
- oferirea de expertiză și asistență tehnică pentru investigații și operațiuni desfășurate în interiorul Uniunii Europene, sub autoritatea statelor membre implicate.

În conformitate cu prevederile Convenției Europol, Biroul European de Poliție trebuie să administreze un sistem informatizat, care să permită introducerea, accesarea și analizarea datelor, în condițiile garantării protecției drepturilor persoanelor și a datelor. Sistemul va fi pe deplin operațional la sfârșitul anului 2002.

Europol-ul răspunde în fața Consiliului Miniștrilor de Justiție și Afaceri Interne (Consiliul JAI). Consiliul JAI coordonează și controlează activitatea Biroului. Hotărârile Consiliului referitoare la Europol se adoptă cu unanimitate de voturi.

În prezent, Europol are la dispoziție 242 de angajați, provenind din toate statele membre, 44 dintre aceștia fiind ofițeri de legătură Europol. Activitatea sa este finanțată din contribuțiile statelor membre, în funcție de PIB al fiecăruia. Pentru anul 2001, Europol dispune de un buget de 35,4 milioane Euro.

Prin activitățile desfășurate, Europol-ul, alături de celelalte instituții și organisme europene, contribuie la o mai bună cunoaștere a fenomenului drogurilor și la facilitarea cooperării statelor membre pentru colectarea și schimbul de informații. Cele mai importante date oferite de Europol se referă la traficul de droguri și rețelele de traficanți existente pe teritoriul Europei.

Cu ajutorul Europol-ului și al OEDT, Consiliul și Comisia Europeană elaborează liniile directoare ale politicilor Uniunii Europene aplicabile în lupta împotriva drogurilor.

5. Realizări ale Uniunii Europene în combaterea drogurilor. Programe de acțiune și reglementări specifice

5.1. Lupta împotriva traficului de droguri

Piața internă fără frontiere, care permite libera circulație a persoanelor, mărfurilor, serviciilor și capitalului în Uniunea Europeană, nu trebuie să faciliteze existența “fabricanților” și traficanților de droguri. În acest sens, responsabilii europeni au adoptat și pus în aplicare reglementări, măsuri și programe concrete pentru controlarea eficientă a spațiului intern al Comunității.

Biroul European de Poliție (Europol) este instituția abilitată pentru desfășurarea acțiunilor în domeniul luptei contra traficului de droguri în Uniunea Europeană și are ca misiune susținerea dezvoltării unei mai bune cooperări polițienești și vamale între statele membre.

Pentru schimbul de informații și formarea profesională a personalului autorităților naționale având competențe în lupta împotriva crimei organizate în general, Uniunea Europeană a inițiat o serie de programe de acțiune:

OSIN – *Programul comun de schimburi, formare profesională și cooperare între serviciile implicate în combaterea drogurilor*, adoptat de către Consiliul Uniunii Europene, la 20 decembrie 1996 (**Acțiunea comună 97/12/JAI**), desfășurat în perioada 1997-2000. În prezent, conform Hotărârii Consiliului din 28 iunie 2001, programul continuă până la sfârșitul anului 2002, sub denumirea de OSIN II;

GROTIUS – *Programul de stimulare și schimburi destinat practicienilor din justiție*, cuprinzând acțiuni de formare, informare, studii și schimburi în beneficiul judecătorilor, procurorilor, avocaților, cadrelor

didactice și cercetătorilor din domeniu, funcționarilor din ministere, poliție, personalului auxiliar, etc.. Programul a fost adoptat de către Consiliul Uniunii Europene, la 28 octombrie 1996 (**Acțiunea comună 96/636/JAI**), desfășurându-se pe o perioadă de cinci ani, până în anul 2000. În prezent, Conform Hotărârii Consiliului din 28 iunie 2001, programul continuă până la sfârșitul anului 2001, sub denumirea de GROTIUS II – Penal;

FALCONE – Programul de schimburi, formare profesională și cooperare destinat persoanelor cu responsabilități în acțiunea contra crimei organizate (judecători, procurori, specialiști din serviciile de poliție, vamă, funcționari publici, reprezentanți din mediul universitar sau științific, etc.), adoptat de către Consiliul Uniunii Europene, la 19 martie 1998 (**Acțiunea comună 98/245/JAI**), pentru perioada 1998-2002.

De asemenea, Uniunea Europeană a adoptat o serie de reglementări specifice, de care statele membre trebuie să țină cont în acțiunile și măsurile la nivel național (legislative și administrative) consacrate combaterii traficului de droguri, vizând:

- *întărirea cooperării statelor membre în lupta contra traficului de droguri și a toxicomaniei prin intermediul armonizării legislațiilor naționale și a practicilor utilizate* – **Acțiunea comună 96/750/JAI**, din 17 decembrie 1996, adoptată de către Consiliul Uniunii Europene, relativă la armonizarea legislațiilor și a practicilor statelor membre privind lupta contra toxicomaniei și prevenirea și combaterea traficului de droguri;

- *promovarea și asigurarea unei comunicări și cooperări mai strânse între serviciile implicate, în scopul combaterii eficiente a traficului de droguri* – **Rezoluția Consiliului Uniunii Europene, din 29 noiembrie 1996**, privind încheierea unor acorduri între poliție și vamă cu privire la lupta contra drogurilor;

- *întărirea relațiilor de cooperare existente deja între autoritățile vamale ale statelor membre și organizații ale întreprinderilor, în cadrul luptei contra traficului de droguri* – **Acțiunea comună 96/698/JAI**, din 29 noiembrie 1996, adoptată de către consiliul Uniunii Europene, relativă la cooperarea între autoritățile vamale și organizații ale întreprinderilor;

- *o mai bună integrare a informațiilor provenind de la serviciile de poliție și vamă pentru planificarea eficientă a măsurilor în cadrul luptei contra traficului de droguri* – **Acțiunea comună 97/372/JAI**, din 9 iunie 1997, adoptată de către Consiliul Uniunii Europene, relativă la perfecționarea criteriilor de control, a metodelor de selecție, etc. și de colectare a informațiilor provenind de la poliție și vamă.

Armonizarea reglementărilor penale în materie de trafic de droguri este prevăzută de către Tratatul de la Amsterdam (articolul 31, Tratatul UE), pentru ca traficanții de droguri să nu poată profita de diversitatea reglementărilor existente în statele membre ale Uniunii Europene. Consiliul

European de la Tampere (15-16 octombrie 1999) a reiterat aceste obiective și a confirmat ca dată limită pentru realizarea lor anul 2004.

Lupta contra traficului de droguri este strâns legată de lupta contra spălării banilor proveniți din acest trafic. **Directiva Consiliului Uniunii Europene 91/308/CEE**, din 10 iunie 1991, relativă la prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor, stabilește regulile pe care trebuie să le respecte instituțiile financiare. Acestea pot refuza efectuarea operațiunilor pe care le consideră suspecte. La 14 iulie 1999, Comisia Europeană a transmis o propunere de directivă, care o modifică pe cea din 1991, extinzând domeniul de aplicabilitate al acesteia la toate operațiunile de spălare a banilor în legătură cu aspectele crimei organizate. La 17 octombrie 2001, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au adoptat proiectul comun al acestei noi directive.

5.2. Lupta împotriva producerii de droguri

Preocupările Uniunii Europene în domeniul luptei împotriva producerii de droguri se focalizează asupra fabricării și comercializării “precursorilor” – produse chimice, cum sunt acetona, eterul ș.a., care pot fi utilizate, ilegal, la obținerea drogurilor de sinteză (amfetamine, ecstasy) sau la rafinarea drogurilor de origine vegetală (cocaina sau heroina).

Astfel, după anul 1990, au fost adoptate reglementări comunitare care permit controlul comercializării pe piața europeană a produselor care pot fi utilizate pentru fabricarea ilicită de stupefiante și substanțe psihotrope:

- **Reglementarea Consiliului Uniunii Europene (CEE) nr. 3677/90**, din 13 decembrie 1990, referitoare la măsurile pe care trebuie să le ia Comunitatea pentru a împiedica deturnarea anumitor substanțe către fabricarea ilicită de stupefiante sau de substanțe psihotrope¹¹ - exportul, importul, distribuția substanțelor menționate în această reglementare trebuie să se facă pe baza unei documentații speciale, care să conțină informații privind destinația, cantitatea, coordonatele de identificare a exportatorului, importatorului, etc.;

- **Directiva Consiliului Uniunii Europene 92/109/CEE**, din 14 decembrie 1992, relativă la fabricarea și comercializarea unor substanțe care pot fi deturnate către producerea ilicită de stupefiante și de substanțe psihotrope – stabilește exigențele în materie de documente, înregistrare și etichetare, pentru a facilita verificarea acestor substanțe de către autoritățile competente;

- **Acțiunea comună 97/397/JAI**, din 16 iunie 1997, relativă la schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor droguri de

¹¹ Reglementarea a fost modificată prin: Reglementarea (CEE) nr. 900/92, din 31 martie 1992 și Reglementarea (CE) nr. 116/2001, din 5 iunie 2001

sinteză. Această acțiune are ca obiectiv crearea unui sistem de schimb rapid de informații asupra noilor droguri de sinteză, altele decât cele care figurează pe listele Convenției Națiunilor Unite privind substanțele psihotrope (1971). Între autoritățile naționale ale statelor membre, Europol și OEDT se realizează un schimb reciproc de informații care cuprind:

- descrierea caracteristicilor fizico-chimice ale noilor droguri de sinteză și numele sub care sunt cunoscute;
- descrierea precursorilor chimici ai acestor droguri.

Pe baza acestor informații, Consiliul Uniunii Europene poate adopta noi reglementări referitoare la măsurile care se impun pentru aplicarea controlului asupra unora dintre aceste substanțe.

Controlul precursorilor se realizează la nivel de Uniune Europeană și prin intermediul altor rețele de schimburi de informații:

- **Presco** – rețea informatică, înființată în anul 1994, care permite statelor membre să controleze exporturile de precursori din Comunitate către alte țări, în condițiile în care aceste substanțe ar putea fi utilizate la producerea de droguri;

- **SCENT** – rețea care permite schimbul electronic de informații privind precursorii drogurilor între autoritățile din domeniul sănătății publice și serviciile de poliție, pe de o parte, și autoritățile vamale, pe de altă parte. Mai mult, autoritățile vamale din cadrul Uniunii Europene dispun de o rețea electronică proprie, care permite accesul la date sensibile specifice – sistemul de informare vamal.

În prezent, forurile europene analizează o propunere de hotărâre a Consiliului Uniunii Europene (JAI) privind constituirea unei rețele de laboratoare - aflate pe teritoriul statelor membre și finanțate la nivel național -, care să efectueze analize specifice pentru determinarea originii și caracteristicilor anumitor droguri de sinteză, rezultatele urmând să fie comunicate Europol-ului¹².

5.3. Lupta împotriva toxicomaniei

În Uniunea Europeană, consumul de droguri denumite “dure” – cocaină și heroină – s-a stabilizat la sfârșitul anilor '90, iar mortalitatea legată de utilizarea drogurilor a rămas la un nivel constant. Totodată, consumul de droguri cum sunt canabisul și amfetaminele este larg răspândit, mai ales printre tineri (aproximativ 20% dintre ei au “încercat” canabisul, iar 10% amfetaminele). S-a constatat că adolescenții utilizează în mod frecvent

¹² Propunerea privind crearea sistemului de laboratoare de analiză se află în procedură de consultare (CNS/2000/0825)

solvenții, în timp ce adulții sunt expuși abuzului de medicamente, asociat și cu consumul de alcool.

Experiența acumulată de către specialiștii în domeniu din Uniunea Europeană demonstrează că acțiunile de prevenire bine înțelese îndepărtează tinerii de droguri și încurajează toxicomanii să reducă sau să renunțe la consumul de droguri. Responsabilitatea cea mai mare în lupta împotriva toxicomaniei revine statelor membre. Politicile generale în ceea ce privește toxicomania sunt stabilite la nivel național, iar punerea în aplicare a acțiunilor se face de către organismele regionale sau locale.

Cooperarea europeană pentru combaterea toxicomaniei are ca scop completarea acțiunilor statelor membre **“în vederea reducerii efectelor nocive ale drogurilor asupra sănătății, inclusiv prin informare și prevenire”** (art. 152 din Tratatul CE).

Concret, cooperarea se bazează pe:

- **Planul de acțiune al Uniunii Europene în materie de luptă contra drogurilor (2000-2004);**

- **Programul de acțiune comunitară pentru prevenirea toxicomaniei (1996-2000)** – adoptat prin hotărârea Parlamentului European și a Consiliului nr. 102/97/CE, din 16 decembrie 1996. Acțiunile întreprinse în cadrul acestui program au fost prelungite până la 31 decembrie 2002, conform hotărârii Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene nr. 521/2001/CE, din 26 februarie 2001. Ulterior, preocupările pentru prevenirea toxicomaniei vor fi integrate Programului de acțiune comunitară în domeniul sănătății publice (2001-2006).

Prin promovarea cooperării între statele membre, susținerea și coordonarea acțiunilor și programelor lor, programul de acțiune comunitară pentru prevenirea toxicomaniei urmărește ca obiective prioritare:

- *îmbunătățirea cunoștințelor asupra fenomenului drogurilor și a consecințelor sale și asupra mijloacelor și metodelor de prevenire a toxicomaniei și a riscurilor pe care aceasta le implică.* Pentru îndeplinirea acestui obiectiv sunt vizate:

- acțiuni de informare, colectarea a datelor de interes, analizarea și difuzare a acestora (prin intermediul OEDT);

- dezvoltarea unei strategii de cercetare pentru prevenirea toxicomaniei;

- susținerea realizării de studii și proiecte-pilot privind factorii socio-economici, socio-culturali și psihosociali legați de toxicomanie;

- promovarea schimburilor de experiență în ceea ce privește metodele de prevenire a riscurilor asociate toxicomaniei.

- *informarea, educarea și formarea profesională în vederea prevenirii toxicomaniei și a riscurilor asociate – în special pentru tineri și grupuri potențial vulnerabile (din școli, universități, etc.)* –, prin:

- susținerea de campanii de informare și educare sanitară;
- organizarea de manifestări de tipul “săptămâna europeană de prevenire a toxicomaniei”, așa cum au fost manifestările similare din anul 1992 și anul 1994;
- susținerea schimburilor de experiență privind inițiativele locale de prevenire, cu participarea orașelor din statele membre;
- promovarea de inițiative de formare profesională pentru cadre didactice și responsabili în domeniul educării tinerilor;
- susținerea dezvoltării de programe de formare profesională complementare și furnizarea de material pedagogic pentru persoanele susceptibile de a intra în contact cu consumatorii de droguri și grupurile de risc;
- promovarea cooperării pluridisciplinare și a cooperării între sectorul public și cel privat, mai ales între organizațiile neguvernamentale, în vederea prevenirii toxicomaniei.

Comisia Europeană asigură desfășurarea acestor activități în strânsă cooperare cu statele membre și instituțiile și organisme care activează în domeniul reducerii consumului de droguri. Aceasta este asistată de un comitet compus din câte doi reprezentanți din fiecare stat membru, prezidat de un reprezentant din partea Comisiei, responsabil cu implementarea programului.

Programul de acțiune comunitară pentru prevenirea toxicomaniei promovează cooperarea cu alte țări din spațiul european (în special, cele din Europa Centrală și de Est) și cu organisme internaționale competente în ceea ce privește problemele de sănătate publică (de exemplu, PNUCID, OMS, etc.).

Bugetul inițial alocat, pentru perioada 1996-2000, a fost de 27 milioane de Ecu, fiind apoi suplimentat cu câte 5,38 milioane de Euro pentru fiecare an de prelungire a programului – 2001 și 2002.

6. Cooperarea internațională în lupta împotriva drogurilor

Drogurile disponibile în Uniunea Europeană provin din diferite regiuni ale lumii. Dincolo de aspectele locale, naționale sau paneuropene, drogurile reprezintă o problemă de dimensiune internațională. În consecință, pentru a avea eficiență maximă, acțiunile împotriva traficului, producerii și consumului de droguri nu trebuie să se oprească la frontierele Uniunii. Acesta este motivul pentru care Uniunea Europeană cooperează cu terțe țări și cu organisme internaționale, pe baza acordurilor și a planurilor naționale și/sau regionale, prin intermediul a numeroase instrumente: dialog politic, asistență tehnică și

financiară, instrumente comerciale, programe de dezvoltare, cooperare în materie de justiție și afaceri interne.

Zonele geografice de interes în relațiile de cooperare ale Uniunii Europe în lupta împotriva drogurilor sunt:

- țările din Europa Centrală și de Est (posibile rute de tranzit ale drogurilor și locuri de producere a drogurilor sintetice);
- regiunile apropiate, situate la sud și la est de Marea Mediterană;
- Asia de Sud-Est și Extremul Orient (zone unde se cultivă plantele din care se obține opiumul și heroina);
- unele țări din America Latină (producătoare de cocaină, canabis, dar și loc de tranzit pentru droguri) și zona Caraibe (producătoare de canabis și loc de tranzit pentru drogurile provenind din America Latină);
- Africa (unde anumite țări reprezintă zone de tranzit dar și locuri unde se fabrică drogurile).

În fiecare din aceste regiuni, Uniunea Europeană acționează pentru a susține dezvoltarea politicilor și strategiilor globale și naționale de luptă împotriva drogurilor. Concret, cooperarea cu aceste țări se concretizează prin:

- sprijin acordat pentru reducerea culturilor de mac și coca (sprijin financiar pentru agricultori - pentru a trece de la culturile ilegale la cele legale – și pentru dezvoltarea infrastructurii);
- crearea unor condiții favorabile pentru comerțul cu produse provenind din aceste regiuni (importul de fructe, legume, flori) – se aplică pentru: Columbia, Ecuador, Peru, Costa Rica, Guatemala, Panama, Honduras;
- acordarea de asistență pentru crearea cadrului legal național și întărirea structurilor și capacităților de combatere; asistență în acțiunile îndreptate împotriva spălării banilor, deturnării precursorilor chimici și traficului de stupefiante;
- acordarea de asistență pentru acțiunile de prevenire a toxicomaniei, de reintegrare socială a consumatorilor de droguri și de reducere a problemelor de sănătate publică generate de droguri.

În prezent, conform Comunicării COM(2001) 301 final, din 8 iunie 2001, Comisia Europeană coordonează și susține proiecte antidrog în 100 de țări diferite, în valoare totală de peste 100 milioane de Euro.

6.1. Cooperarea cu țările din Europa Centrală și de Est candidate la aderare

Între Uniunea Europeană și țările din Europa Centrală și de Est, care se pregătesc pentru aderare, au fost încheiate acorduri europene de asociere. Pe baza acestor acorduri, țările candidate sunt susținute de către Uniunea

Europeană pentru adoptarea acquis-ului comunitar și participarea la inițiative și programe de acțiune care să le permită apropierea de metodele de lucru și standardele statelor membre, inclusiv în lupta împotriva drogurilor.

Referitor la lupta împotriva drogurilor și a toxicomaniei, pregătirea țărilor candidate pentru aderarea la Uniunea Europeană se realizează prin:

- *Participarea la programele OEDT și la diferite acțiuni și programe ale Uniunii Europene în domeniul toxicomaniei* – Strategia de pre-aderare include posibilitatea ca țările candidate să devină membre ale unor agenții, cum este OEDT, chiar înainte de aderarea la Uniunea Europeană. În septembrie 1998, Comisia a propus ca participarea țărilor candidate la programele și acțiunile OEDT să se facă pe baza unor negocieri bilaterale cu fiecare dintre acestea, după formularea unei cereri oficiale în acest sens. În martie 2001, Consiliul Uniunii Europene a adoptat o hotărâre care autorizează Comisia să negocieze participarea țărilor candidate la rețeaua REITOX a OEDT.

Strategia de pre-aderare acoperă și participarea țărilor candidate la programele comunitare, cum sunt cele din domeniul sănătății publice. Programul comunitar pentru prevenirea toxicomaniei este, de asemenea, deschis participării țărilor candidate, Ungaria fiind prima țară acceptată, în anul 1998. În anul 1999, alte două state candidate au fost acceptate ca participante la acest program: Slovenia și Republica Cehă.

În ceea ce privește participarea la programe de cooperare în conformitate cu Titlul VI al Tratatului Uniunii Europene (Justiție și Afaceri Interne), Comisia intenționează să modifice reglementările actuale ale acestor programe pentru a autoriza participarea țărilor candidate.

- *Programul PHARE de luptă împotriva drogurilor* – program multinațional, cu cooperarea Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie. Acest program finanțează dezvoltarea capacităților instituționale ale țărilor candidate din Europa Centrală și de Est în vederea elaborării strategiilor antidrog pluridisciplinare și coordonate, în conformitate cu strategia Uniunii Europene. De asemenea, programul prevede participarea și a altor țări din regiune: Albania, Bosnia-Herțegovina și Macedonia.

Acțiunile desfășurate în cadrul acestui program se concentrează asupra a trei priorități:

- sistemele de informare privind fenomenul drogurilor;
- reducerea ofertei de droguri;
- reducerea consumului de droguri.

Accentul se pune pe crearea capacităților necesare dezvoltării unor programe naționale de prevenire integrată, cu participarea activă a societății civile și pe combaterea traficului de droguri, prin extinderea creditelor PHARE în domeniul justiției și afacerilor interne.

Pentru facilitarea transpunerii acquis-ului comunitar în domeniul drogurilor, programul este axat pe acordarea de ajutor instituțiilor abilitate pentru elaborarea legislației în materie și întărirea capacității operaționale a structurilor de luptă antidrog.

Pentru anul 2000, programul Phare de luptă împotriva drogurilor a beneficiat de un buget de 10 milioane de Euro.

6.2. Parteneriatul euro-mediteranean

Relațiile comerciale ale Uniunii Europene cu țările mediteraneene și interesele privind securitatea în această regiune furnizează cadrul cooperării în rezolvarea problemelor relative la droguri. Parteneriatul euro-mediteranean a fost stabilit la sfârșitul anului 1995, la Barcelona, pe baza unui acord între Uniunea Europeană și Algeria, Cipru, Israel, Egipt, Iordania, Liban, Malta, Maroc, Siria, Teritoriile autonome palestiniene din Cisiordania și Gaza, Tunisia și Turcia.

Lupta împotriva traficului de stupefiante este considerată o preocupare importantă pe care Parteneriatul trebuie să o aibă în vedere. Cooperarea se materializează prin: schimburi de informații, cooperare între serviciile de poliție și vamă, suport pentru distrugerea culturilor de droguri, etc. Aceste activități se desfășoară, începând cu anul 1996, în cadrul programului MEDA de susținere financiară și tehnică a parteneriatului euro-mediteranean.

6.3. Cooperarea cu țări din fosta U.R.S.S.

Lupta împotriva drogurilor este abordată în cadrul parteneriatului de cooperare cu Rusia, Ucraina și Moldova, mai ales în domeniul justiției și afacerilor interne. Strategia comună în privința Federației Ruse și a Ucrainei, ca și planul de acțiune al Uniunii Europene în vederea unei acțiuni comune cu Federația Rusă în lupta împotriva crimei organizate subliniază interesul comun pentru întărirea cooperării în lupta contra traficului de droguri. În prezent, este în curs de elaborare un plan de acțiune al Uniunii Europene în privința Ucrainei, în domeniul justiției și afacerilor interne.

Uniunea Europeană furnizează asistență tehnică țărilor din fosta U.R.S.S. prin programul TACIS. În cadrul acestui program sunt finanțate și proiecte în domeniul luptei împotriva drogurilor și crimei organizate.

6.4. Cooperarea cu țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină. Programul Nord-Sud.

Înainte ca acțiunile de cooperare cu țările din Europa Centrală și de Est și cu cele din Parteneriatul euro-mediteranean să devină prioritare, problemele referitoare la drogurile care proveneau din Extremul Orient și din Asia de Sud-Est, în special heroina, au reprezentat o preocupare importantă pentru Uniunea Europeană. După anii '80, preocupările s-au extins și asupra Americii Latine și zonei Caraibelor, din cauza traficului de cocaină. Ultimii ani sunt caracterizați de creșterea consumului și producției mondiale de heroină și cocaină și de diversificarea zonelor de proveniență, incluzând și regiunile africane.

După anul 1995, au fost încheiate diferite acorduri între Comunitatea Europeană și țări din America Latină (Mexic, Chile, Bolivia, Columbia, Ecuador, Peru și Venezuela) în domeniul precursorilor și al produselor chimice utilizate pentru fabricarea drogurilor.

În anul 1997, Reglementarea Consiliului (CE) nr. 2046/1997, din 13 octombrie, stabilește **cadrul de cooperare Nord-Sud pentru susținerea țărilor în curs de dezvoltare în acțiunea lor de combatere a drogurilor și a toxicomaniei**. Obiectivul acestei acțiuni de cooperare este acordarea de sprijin financiar nerambursabil din partea Comunității Europene țărilor partenere în curs de dezvoltare, în eforturile lor de luptă antidrog. Sunt susținute: elaborarea planurilor naționale de luptă contra drogurilor, dezvoltarea capacităților instituționale specifice, implementarea unor mecanisme de control al comerțului cu stupefiante și substanțe psihotrope, promovarea de proiecte pilot de dezvoltare alternativă. În acest sens, pentru perioada 1998-2000 au fost alocate 30 milioane de Euro.

Exemple de acțiuni ale Uniunii Europene în cadrul programului Nord-Sud:

- În Costa Rica a fost cofinanțat un proiect de reintegrare socială pentru copiii străzii; în Thailanda a fost finanțat un program de tratament cu metadonă pentru toxicomani și un program vizând înlocuirea culturilor de droguri cu alte activități economice.
- Pentru Africa au fost dezvoltate strategii similare: un program de control al drogurilor, repartizat pe o perioadă de patru ani, pentru țările din Africa de Est. Sunt sprijinite de asemenea șaisprezece țări din Africa de Vest pentru dezvoltarea propriilor strategii naționale în materie de droguri.

6.5. Cooperarea cu țări industrializate și cu organizații internaționale

Strategia Uniunii Europene în lupta împotriva drogurilor se bazează, de asemenea, pe acordurile încheiate cu alte țări dezvoltate cum ar fi Canada, Statele Unite și Japonia. De exemplu:

- De la prima întâlnire Asia-Europa, care a avut loc în 1996, s-a convenit ca Japonia și China să înceapă o cooperare cu experții vamali europeni. A fost creat un grup de lucru euro-asiatic pentru aplicarea legii, care include și reprezentanți ai Chinei, Coreei de Sud, Japoniei și a țărilor din Asociația Țărilor din Asia de Sud-Est (ASEAN).
- Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii cooperează în vederea reducerii traficului de droguri în zona Caraibe, prin susținerea organismelor de luptă antidrog, crearea de laboratoare științifice, îmbunătățirea cooperării maritime.
- În cadrul unui “Acord Transatlantic”, Uniunea Europeană și S.U.A. cooperează pentru prevenirea deturnării precursorilor chimici. Acest acord prevede ca S.U.A. și U.E. să se informeze reciproc și să acționeze în comun pentru împiedicarea livrărilor de precursori chimici către regiunile sensibile din lume.

Cooperarea se manifestă și prin contacte în cadrul “Grupului de la Dublin”, constituit în anul 1990. Membrii acestui grup sunt statele membre ale Uniunii, Comisia Europeană, Australia, Canada, S.U.A., Japonia și Norvegia. Grupul este constituit din subgrupuri de lucru consacrate problemelor referitoare la regiuni particulare.

Un alt forum internațional care a recunoscut legătura dintre droguri și infracționalitate, la nivel internațional și național, este G8. Cooperarea în cadrul acestui grup este orientată împotriva traficului ilegal de droguri și precursori chimici, și are în vedere reducerea consumului – inclusiv prin măsuri de reducere a dependenței de droguri, și prin susținerea unei strategii globale de eliminare a culturilor ilegale de plante din care se extrag drogurile.

Uniunea Europeană este prezentă în numeroase organizații internaționale active în domeniul combaterii drogurilor, în particular, Grupul Pompidou al Consiliului Europei și Programul Națiunilor Unite pentru Controlul Internațional al Drogurilor (PNUCID).

- Grupul Pompidou – grup de cooperare în lupta împotriva abuzului și traficului ilegal de stupefiante – este o componentă a Consiliului Europei. Grupul, care cuprinde printre membrii săi statele membre ale Uniunii

Europene, Comisia Europeană și numeroase alte țări europene, ajută la dezvoltarea politicilor naționale în materie de droguri. Uniunea Europeană și Grupul Pompidou coordonează aceste activități.

- Programul Națiunilor Unite pentru Controlul Internațional al Drogurilor (PNUCID) furnizează cadrul cel mai larg al cooperării internaționale asupra problemelor globale ale drogurilor. Comisia Europeană este membru al grupului celor șaisprezece “donatori principali” ai PNUCID și participă la elaborarea planului de acțiune al PNUCID.

